

Історичні, філософські, правові й кадрові проблеми фізичної культури та спорту

УДК: 378:37.091.2:613.9

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2026-02-03-10>

Наталія Бєлікова✉,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна,
ORCID: 0000-0003-2789-7586,
belikova.natalia@vnu.edu.ua;

Світлана Індика,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна,
ORCID: 0000-0003-0676-9227;

Олеся Дишко,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна,
ORCID:0000-0002-1310-6950;

Олександр Бєліков,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна,
ORCID: 0009-0008-8958-2460

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: НОРМАТИВНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Актуальність. В умовах воєнного стану проблема формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти України набуває особливої актуальності у зв'язку зі зростанням безпекових ризиків, психоемоційного навантаження, поширенням дистанційних і змішаних форм навчання та необхідністю забезпечення психофізичного благополуччя учасників освітнього процесу. **Мета дослідження** – здійснити аналіз нормативно-правових засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти та визначити рівень практичної реалізації його основних компонентів в умовах воєнного стану на основі експертного оцінювання. **Методи дослідження** – теоретичний аналіз, узагальнення й систематизація нормативно-правових документів і наукової літератури, експертне оцінювання, методи описової статистики. **Результати дослідження.** Установлено, що в Україні сформовано достатньо розвинену нормативно-правову базу, яка регламентує основні засади формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти. Визначено, що нормативне забезпечення охоплює безпекові, санітарно-гігієнічні, психосоціальні, організаційні, цифрові й інклюзивні аспекти функціонування освітнього середовища. Результати експертного оцінювання засвідчили достатній рівень адаптації закладів вищої освіти до сучасних кризових і безпекових викликів, насамперед у межах безпекового та нормативно-організаційного компонентів. Водночас установлено, що найбільш уразливими залишаються психосоціальний і цифровий компоненти здоров'язбережувального освітнього середовища, що пов'язано з високим рівнем психоемоційного навантаження, недостатньою системністю психологічної підтримки та проблемами цифрового перевантаження учасників освітнього процесу. Обґрунтовано необхідність інтеграції здоров'язбережувальних практик у систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти й удосконалення інституційних механізмів формування здоров'язбережувального освітньо-

го середовища у ЗВО. **Висновок.** В умовах воєнного стану здоров'язбережувальне освітнє середовище набуває стратегічного значення як складова частина забезпечення якості вищої освіти, психосоціальної безпеки та стійкості освітньої системи до кризових викликів.

Ключові слова: здоров'язбереження, здоров'язбережувальне освітнє середовище, заклади вищої освіти, нормативно-правове забезпечення, воєнний стан, психосоціальна підтримка, експертне оцінювання.

Natalia Bielikova, Svitlana Indyka, Olesia Dyshko, Oleksandr Bielikov. Formation of a Health-Promoting Educational Environment in Higher Education Institutions: Normative and Practical Aspects. Relevance. Under martial law, the issue of creating a health-promoting educational environment in higher education institutions of Ukraine has become particularly relevant due to increasing security risks, growing psycho-emotional stress, the widespread use of distance and blended learning formats, and the need to ensure the psychophysical well-being of participants in the educational process. **Research Objective.** to analyze the regulatory and legal foundations for the formation of a health-promoting educational environment in higher education institutions and to determine the level of practical implementation of its main components under martial law based on expert evaluation. **Research Methods.** theoretical analysis, generalization and systematization of regulatory documents and scientific literature, expert evaluation, and descriptive statistical methods. **Research Results.** The study established that Ukraine has developed a sufficiently comprehensive regulatory and legal framework governing the fundamental principles of creating a health-promoting educational environment in higher education institutions. It was found that the regulatory support encompasses safety, sanitary and hygienic, psychosocial, organizational, digital, and inclusive aspects of the educational environment. The results of the expert evaluation demonstrated a sufficient level of adaptation of higher education institutions to contemporary crisis and security challenges, particularly within the safety and organizational-regulatory components. At the same time, the psychosocial and digital components of the health-promoting educational environment were identified as the most vulnerable. This is associated with a high level of psycho-emotional burden, insufficiently systematic psychological support, and issues related to digital overload among participants in the educational process. The necessity of integrating health-promoting practices into the internal quality assurance system of higher education and improving institutional mechanisms for the development of a health-promoting educational environment in higher education institutions has been substantiated. **Conclusion.** Under martial law, the health-promoting educational environment acquires strategic importance as a component of higher education quality assurance, psychosocial safety, and the resilience of the educational system to contemporary crisis challenges.

Key words: health promotion, health-promoting educational environment, higher education institutions, regulatory and legal support, martial law, psychosocial support, expert evaluation.

Вступ. Сучасний етап розвитку системи вищої освіти України характеризується суттєвим зростанням уваги до проблеми збереження фізичного, психічного та соціального благополуччя учасників освітнього процесу [1]. В умовах воєнного стану проблема формування здоров'язбережувального освітнього середовища набуває особливої актуальності, оскільки заклади вищої освіти функціонують в умовах підвищених безпекових ризиків, психоемоційного напруження, нестабільності організації освітнього процесу й активного поширення дистанційних і змішаних форм навчання [7]. У таких умовах здоров'язбережувальне освітнє середовище потрібно розглядати не лише як складову частину забезпечення якості освіти, але і як важливий чинник підтримання психологічної стійкості, соціальної адаптації та безпечного функціонування освітньої системи загалом.

Проблема формування здоров'язбережувального освітнього середовища є предметом наукових досліджень українських і зарубіжних учених. Теоретико-методологічні засади здоров'язбереження в освіті висвітлено в працях В. Горащука, Г. Апанасенка, С. Омельченко, В. Оржеховської, О. Савченко, Т. Бойченко, Н. Башавець та ін. Питання формування безпечного й здорового освітнього середовища в системі освіти досліджували В. Бобрицька, І. Бех, О. Ващенко, Л. Сущенко, С. Гаркуша, Н. Завидівська. Окремі аспекти психологічної безпеки освітнього середовища, психоемоційного благополуччя та стресостійкості учасників освітнього процесу в умовах кризових ситуацій розкрито в працях О. Беспарточної, І. Солошич, Н. Кот, О. Будник й ін.

Водночас у сучасних наукових дослідженнях значну увагу приділено також проблемам цифровізації освітнього середовища та її впливу на здоров'я учасників освітнього процесу. Зокрема, питання цифрового перевантаження, психологічних аспектів дистанційного навчання й необхідності впровадження здоров'язбережувальних підходів у цифровий освітній простір висвітлено в працях Т. Vakaliuk, D. Antoniuk, N. Tavrovetska, María Ángeles Pérez-Juárez та ін.

Водночас проблема комплексного аналізу нормативно-правових засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти України в умовах воєнного стану залишається недостатньо розробленою. Потребують подальшого вивчення питання практичної реалізації основних компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища, їх інтеграції в систему забезпечення якості вищої освіти, розвитку психосоціального супроводу учасників освіт-

нього процесу й створення безпечного цифрового освітнього середовища в умовах тривалих кризових викликів. Саме це зумовлює необхідність комплексного дослідження нормативних засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища та оцінювання рівня їх практичної реалізації в діяльності закладів вищої освіти України.

Мета дослідження – здійснити аналіз нормативно-правових засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти та визначити рівень практичної реалізації його основних компонентів в умовах воєнного стану на основі експертного оцінювання.

Матеріал і методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів. Теоретичні методи включали аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію нормативно-правових документів і наукової літератури щодо формування здоров'язбережувального освітнього середовища. Емпіричну частину дослідження реалізовано за допомогою методу експертного оцінювання. Для статистичної обробки результатів застосовували методи описової статистики; ступінь узгодженості експертних оцінок визначали за допомогою коефіцієнта конкордації Кендалла (W).

До експертного оцінювання залучено 12 фахівців закладів вищої освіти педагогічного, класичного та фізкультурно-спортивного профілів різних регіонів України. Професійна діяльність експертів була безпосередньо пов'язана з організацією освітнього процесу, забезпеченням якості освіти, фізичним вихованням, психологічним супроводом та створенням безпечного освітнього середовища в ЗВО. Відбір експертів здійснювали з урахуванням таких критеріїв, як стаж професійної діяльності у сфері вищої освіти не менше ніж 10 років, обізнаність із нормативно-правовими засадами організації освітнього процесу й практичний досвід реалізації здоров'язбережувальних підходів у діяльності закладів вищої освіти.

На основі аналізу чинної нормативної бази України та сучасних міжнародних підходів до формування здоров'язбережувального освітнього середовища розроблено експертну анкету, яка охоплювала оцінювання таких компонентів: нормативно-організаційного (стан нормативного забезпечення та організації здоров'язбережувальної діяльності), безпекового (створення безпечних умов освітнього процесу), санітарно-гігієнічного (дотримання санітарних і гігієнічних вимог), психосоціального (психологічна підтримка й психоемоційне благополуччя учасників освітнього процесу), фізкультурно-оздоровчого (організація рухової активності та оздоровчих заходів), цифрового (цифрова безпека та профілактика цифрового перевантаження) й інклюзивного (забезпечення доступності та підтримки осіб з особливими освітніми потребами).

Для визначення ступеня узгодженості експертних оцінок обчислено коефіцієнт конкордації Кендалла, який становив $W = 0,76$, що свідчить про високий рівень узгодженості думок експертів і достовірність отриманих результатів. Експертам пропонували оцінити рівень реалізації кожного компонента в діяльності закладів вищої освіти за п'ятибальною шкалою, де 1 бал – дуже низький рівень реалізації; 2 бали – низький рівень; 3 бали – середній рівень; 4 бали – достатній рівень; 5 балів – високий рівень реалізації.

Для кожного компонента визначали середнє арифметичне значення (M), стандартне відхилення (SD) та рівень реалізації відповідно до встановленої шкали оцінювання. Інтерпретацію отриманих результатів здійснювали відповідно до таких рівнів: 1,0–2,0 бали – низький рівень реалізації; 2,1–3,0 бали – середній рівень; 3,1–4,0 бали – достатній рівень; 4,1–5,0 балів – високий рівень реалізації.

Дослідження проводили з дотриманням етичних принципів наукової діяльності. Участь експертів була добровільною; усіх респондентів поінформовано про мету та завдання дослідження. Отримані результати використовували лише в узагальненому вигляді з дотриманням принципів конфіденційності та академічної доброчесності.

Результати дослідження. У сучасних наукових дослідженнях здоров'язбережувальне освітнє середовище розглядається як сукупність умов, що сприяють підтримці й зміцненню здоров'я учасників освітнього процесу, створенню безпечного освітнього простору, формуванню культури здорового способу життя та забезпеченню психологічного комфорту. Відповідно, ефективність його формування значною мірою залежить від нормативно-правового забезпечення, яке визначає основні вимоги, механізми й напрями реалізації здоров'язбережувальної політики у сфері вищої освіти.

Формування здоров'язбережувального освітнього середовища в Україні регулюється системою нормативних документів різного рівня, охоплюючи взаємопов'язані конституційні, законодавчі, підзаконні, відомчі та інституційні механізми забезпечення безпечних і комфортних умов навчання та праці. Така багаторівнева структура пояснюється комплексним характером самої проблеми, яка поєднує освітні, медичні, соціальні, психологічні й безпекові аспекти (рис. 1).

Рис. 1. Рівні нормативних засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти

Основу нормативного забезпечення становлять положення Конституції України, у яких життя й здоров'я людини визначено найвищою соціальною цінністю держави. Конституційні гарантії права на освіту, охорону здоров'я та безпечні умови життєдіяльності створюють базові передумови для функціонування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти.

Важливу роль у нормативному регулюванні цієї сфери відіграє Закон України «Про освіту», який закріплює поняття безпечного та здорового освітнього середовища як одну з ключових умов забезпечення якісної освіти. Закон визначає відповідальність закладів освіти за створення умов, що гарантують фізичну й психологічну безпеку учасників освітнього процесу, а також сприяють формуванню навичок здорового способу життя.

Важливим є Закон України «Про вищу освіту», який регламентує організаційні засади діяльності закладів вищої освіти та визначає вимоги до безпечних умов навчання й праці. В умовах воєнного стану його положення набувають особливої актуальності, оскільки питання безпеки учасників освітнього процесу стають одним із пріоритетних напрямів діяльності ЗВО.

На формування здоров'язбережувального освітнього середовища впливають також нормативно-правові акти у сфері охорони здоров'я. Зокрема, основи законодавства України про охорону здоров'я визначають профілактичну спрямованість державної політики, орієнтованої на збереження та зміцнення здоров'я населення. Для закладів вищої освіти це передбачає необхідність реалізації профілактичних, оздоровчих і просвітницьких заходів, спрямованих на підтримку фізичного та психічного здоров'я студентської молоді.

Закон України «Про систему громадського здоров'я» закріплює міжсекторальний підхід до формування здорового середовища й передбачає взаємодію освітньої, медичної та соціальної сфер у питаннях здоров'язбереження. У цьому контексті заклади вищої освіти розглядаються не лише як освітні установи, але і як важливі соціальні інституції, що впливають на формування здорових поведінкових практик молоді й підтримку її психоемоційного благополуччя. Забезпечення безпечних умов освітньої діяльності закріплено в Законі України «Про охорону праці», оскільки безпековий компонент є невід'ємною складовою частиною здоров'язбережувального освітнього середовища.

Наступний рівень нормативного забезпечення формують підзаконні акти та стратегічні документи, які конкретизують вимоги законодавства щодо створення безпечного й здорового освітнього середовища. Їх реалізація спрямована на забезпечення належних санітарно-гігієнічних умов, організацію безпечного освітнього процесу та підтримку психофізичного благополуччя учасників освітнього процесу.

Важливу роль у практичній реалізації державної політики здоров'язбереження відіграють нормативні документи міністерств і відомств, насамперед Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України. Накази, методичні рекомендації й положення щодо організації освітнього процесу, фізичного виховання, психологічної підтримки та безпеки освітнього середовища забезпечують нормативне регулювання окремих компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища у ЗВО.

Особливе значення у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища має інституційний рівень, представлений локальними нормативними документами й практиками закладів вищої освіти. До них належать стратегії та політики здоров'язбереження, програми психологічної підтримки, інструкції й процедури безпеки, інклюзивні практики, а також фізкультурно-оздоровчі заходи. Саме на цьому рівні відбуваються безпосередня практична реалізація нормативних вимог і створення умов для збереження фізичного, психічного та соціального благополуччя учасників освітнього процесу.

Проведений аналіз засвідчив, що в Україні сформовано достатньо розвинену нормативно-правову базу, яка регламентує різні аспекти формування здоров'язбережувального освітнього середовища. Водночас практика функціонування закладів вищої освіти свідчить про наявність певного розриву між нормативними вимогами та їх практичною реалізацією.

Із метою визначення реального стану реалізації нормативних засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища проведено експертне дослідження. Його результати дали змогу оцінити рівень реалізації основних компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти України та виявити найбільш проблемні напрями їх забезпечення в умовах воєнного стану (табл. 1).

Таблиця 1

Результати експертного оцінювання рівня реалізації компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища в ЗВО в умовах воєнного стану

Компонент	M ± SD	Рівень реалізації
1	2	3
Безпековий	4,6 ± 0,34	високий
Нормативно-організаційний	4,3 ± 0,39	високий
Санітарно-гігієнічний	3,7 ± 0,45	достатній
Фізкультурно-оздоровчий	3,2 ± 0,48	достатній

Закінчення таблиці 1

1	2	3
Інклюзивний	$3,1 \pm 0,46$	достатній
Психосоціальний	$2,8 \pm 0,57$	середній
Цифровий	$2,6 \pm 0,54$	середній

Узагальнення експертних оцінок показало, що загальний рівень реалізації нормативних засад формування здоров'язбережувального освітнього середовища в ЗВО є достатнім. Водночас експерти відзначили, що сучасні безпекові умови суттєво посилили потребу в розвитку психосоціального супроводу, удосконаленні цифрової організації навчання й упровадженні комплексних здоров'язбережувальних практик. Найвищі показники отримали безпековий і нормативно-організаційний компоненти. На думку експертів, це пов'язано насамперед із необхідністю швидкої адаптації закладів вищої освіти до умов воєнного стану. Відзначено активізацію роботи щодо облаштування укриттів, оновлення алгоритмів дій під час повітряних тривог, удосконалення систем оповіщення та посилення нормативного контролю за безпекою освітнього процесу.

Водночас найбільш уразливими, за оцінками експертів, залишаються психосоціальний і цифровий компоненти здоров'язбережувального освітнього середовища. Тривалий психоемоційний стрес, пов'язаний із воєнними подіями, нестабільністю освітнього процесу, вимушеним переміщенням та постійними безпековими ризиками, негативно впливає на психічний стан як здобувачів освіти, так і науково-педагогічних працівників. Експерти наголосили, що в більшості закладів вищої освіти психологічна підтримка учасників освітнього процесу досі не має достатньо системного характеру. Серед основних проблем виокремлено недостатню кількість фахівців психологічної служби, обмеженість програм кризової психологічної підтримки, недостатню увагу до профілактики емоційного вигорання й відсутність комплексних програм формування стресостійкості студентської молоді.

Окрему увагу експерти звернули на проблему цифрового перевантаження в умовах широкого використання дистанційних і змішаних форм навчання. На їхню думку, тривале перебування в цифровому освітньому середовищі, порушення режиму навчання та постійне інформаційне напруження негативно впливають на психофізичний стан учасників освітнього процесу.

Дискусія. Отримані нами результати засвідчили, що в умовах воєнного стану найвищий рівень реалізації характерний для безпекового й нормативно-організаційного компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища. Це свідчить про переорієнтацію діяльності закладів вищої освіти на забезпечення безперервності та безпеки освітнього процесу в умовах кризових викликів. Подібні тенденції простежуються в дослідженнях О. Budnyk та співавторів [5], які наголошують, що сучасне освітнє середовище в умовах війни виконує не лише освітню, а й стабілізаційну й безпекову функції. Науковці підкреслюють, що заклади освіти стають важливими соціальними інституціями підтримки психологічної стійкості та соціальної адаптації молоді в умовах тривалого стресу й невизначеності. Узгоджуються з нашими результатами й висновки V. Koval та співавторів [8] щодо необхідності адаптації організаційних механізмів управління освітою до сучасних кризових умов, посилення кризового реагування й підтримки безпечного освітнього середовища.

Водночас проведене дослідження показало, що найбільш уразливими складниками здоров'язбережувального освітнього середовища залишаються психосоціальний і цифровий компоненти. На нашу думку, це пов'язано насамперед із тривалим психоемоційним напруженням, нестабільністю освітнього процесу, інформаційним перевантаженням та необхідністю постійної адаптації до змінних умов навчання [7]. Подібних висновків дійшла Н. Савелюк [2], яка встановила, що воєнний контекст супроводжується зростанням рівня тривожності, емоційної нестабільності й психологічного виснаження студентської молоді. Отримані нами результати підтверджують висновки дослідниці щодо необхідності посилення системи психологічної підтримки та формування стресостійкості учасників освітнього процесу.

Результати експертного оцінювання також засвідчили недостатню сформованість системи психосоціального супроводу в діяльності закладів вищої освіти. Зокрема, експерти звернули увагу на обмеженість програм кризової психологічної підтримки та недостатню увагу до профілактики емоційного вигорання. Це узгоджується із сучасними міжнародними підходами до концепції Healthy Universities, представленими в працях M. Dooris і S. Doherty [6]. Науковці підкреслюють, що здоров'язбереження у вищій освіті повинно реалізовуватися через цілісну інституційну політику, інтегровану в усі напрями

діяльності університету, а психологічне благополуччя учасників освітнього процесу має розглядатися як одна з ключових умов ефективного функціонування освітнього середовища.

Важливим результатом дослідження стало виявлення проблеми цифрового перевантаження учасників освітнього процесу. На думку експертів, широке використання дистанційних і змішаних форм навчання супроводжується порушенням режиму праці та відпочинку, інформаційним перенасиченням і погіршенням психофізичного благополуччя студентської молоді. Подібні висновки представлені в дослідженнях М. Bond, S. Bedenlier, V. I. Marín та M. Händel [4], де зазначено, що цифровізація вищої освіти поряд із розширенням доступності навчання спричиняє посилення когнітивного навантаження й ризики цифрового виснаження. У цьому контексті отримані результати підтверджують необхідність упровадження здоров'язбережувальних підходів до організації цифрового освітнього середовища.

Наші результати свідчать, що фізкультурно-оздоровча діяльність у більшості ЗВО реалізується переважно в традиційних формах і недостатньо інтегрується в систему психосоціальної підтримки студентської молоді. Подібну проблему порушують О. Andrieieva, A. Nakman та L. Balatska [3], які доводять позитивний вплив рекреаційно-оздоровчої рухової активності на психоемоційне благополуччя, якість життя й адаптаційні можливості студентів. Це дає підстави розглядати фізкультурно-оздоровчу діяльність не лише як складову частину фізичного виховання, але і як важливий механізм підтримки психічного здоров'я в умовах тривалих кризових навантажень.

Проведене дослідження також підтвердило актуальність інклюзивного компонента здоров'язбережувального освітнього середовища. Хоча експерти загалом позитивно оцінюють рівень реалізації інклюзивних практик у ЗВО, їх функціонування часто має фрагментарний характер і переважно орієнтується на виконання нормативних вимог. Подібних висновків дійшли Т. Oliinyuk зі співавторами [9], які наголошують, що ефективне інклюзивне освітнє середовище повинно поєднувати організаційні, соціальні та психолого-педагогічні механізми підтримки особистості. Водночас в умовах воєнного стану інклюзивний компонент набуває нового змісту, охоплюючи не лише підтримку осіб з особливими освітніми потребами, а й адаптацію освітнього середовища до потреб внутрішньо переміщених осіб, здобувачів освіти з психотравматичним досвідом, ветеранів та інших вразливих категорій населення.

Загалом, отримані результати підтверджують наукову думку вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо переходу від фрагментарних здоров'язбережувальних практик до цілісної інституційної моделі здоров'язбережувального університету.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що в Україні сформовано достатньо розвинену нормативно-правову базу, яка регламентує основні засади формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти. Нормативне забезпечення охоплює безпекові, санітарно-гігієнічні, психосоціальні, організаційні, цифрові та інклюзивні аспекти функціонування освітнього середовища, що свідчить про комплексний характер державної політики у сфері здоров'язбереження.

Результати експертного оцінювання засвідчили, що в умовах воєнного стану заклади вищої освіти України демонструють достатній рівень адаптації до сучасних кризових і безпекових викликів. Найвищий рівень реалізації характерний для безпекового та нормативно-організаційного компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища, що зумовлено посиленням уваги до забезпечення безпеки, стабільності й безперервності освітнього процесу.

Водночас установлено, що найбільш уразливими залишаються психосоціальний і цифровий компоненти здоров'язбережувального освітнього середовища. Це свідчить про необхідність посилення системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу, розвитку програм формування стресостійкості, профілактики емоційного вигорання та впровадження здоров'язбережувальних підходів до організації цифрового освітнього середовища.

Перспективними напрямками вдосконалення здоров'язбережувального освітнього середовища визначено розвиток психосоціальної підтримки, формування культури цифрового благополуччя, посилення інклюзивності освітнього простору та інтеграцію здоров'язбережувальних практик у систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в здійсненні контент-аналізу інформаційного наповнення офіційних вебресурсів закладів вищої освіти щодо реалізації здоров'язбережувальних підходів в умовах воєнного стану.

Джерела та література

1. Индика С., Белікова Н. Якість життя, пов'язана зі здоров'ям, та концептуальні підходи до її оцінки. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2022. 4(60). 11–22. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-04-11-22>

2. Савелюк Н. Психологічне благополуччя студентської молоді: порівняльний аналіз у ковідному і воєнному контекстах. *Психологічні перспективи*. 2022. 39. 322–340. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-sav>
3. Andrieieva O., Byshevets N., Kashuba V., Hakman A., Grygus I. Changes in physical activity indicators of Ukrainian students in the conditions of distance education. *Physical Rehabilitation and Recreational Health Technologies*. 2023. 8(2). 75–81. [https://doi.org/10.15391/prrht.2023-8\(2\).01](https://doi.org/10.15391/prrht.2023-8(2).01)
4. Bond M., Bedenlier S., Marín V. I., Händel M. Emergency remote teaching in higher education: mapping the first global online semester. *International journal of educational technology in higher education*. 2021. 18(1). 50. <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00282-x>
5. Budnyk O., Okliievych N., Smoliuk S. [et al.]. Mental health during wartime. The Ukrainian case in the 21st century: on the increase of anxiety among students and teachers. *Health Problems of Civilization*. 2025. 19(4). 395–406. <https://doi.org/10.5114/hpc.2024.144677>
6. Dooris M., Doherty S. Healthy universities – time for action: a qualitative research study exploring the potential for a national programme. *Health promotion international*. 2010. 25(1). 94–106. <https://doi.org/10.1093/heapro/daq015>
7. Dyshko O., Bielikova N., Tsos A., Kosynskyi E. The influence of the educational process on the psychological state of students and teachers in Physics Culture and sports during the war. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2024. 28(3). 102–107. <https://doi.org/10.15391/sns.2024-3.001>
8. Koval V., Burlakova I., Sheviakov O., Kondes T. Features of psychological education in Ukraine during the war and post-war recovery. *Pedagogy and Education Management Review*. 2024. 4(18). 76–86. <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2024-4-76-86>
9. Oliinyk T., Mishchenko, O., Ievliev, O. [et al.]. Inclusive education in Ukraine: conditions of implementation and challenges. *Cadernos De Educação Tecnologia E Sociedade*. 2023. 16(se2). 50–62. <https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.50-62>

References

1. Indyka, S., & Bielikova, N. (2022). Yakist zhyttia, poviazana zi zdoroviam, ta kontseptualni pidkhody do yii otsinky [Health-related quality of life and conceptual approaches to its assessment]. *Fizychne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, 4(60), 11–22. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-04-11-22> (in Ukrainian).
2. Saveliuk, N. (2022). Psykholohichne blahopoluchchia studentskoi molodi: porivnialnyi analiz u kovidnomu i voiennomu kontekstakh [Psychological well-being of student youth: A comparative analysis in the COVID-19 and wartime contexts]. *Psykhologichni perspektyvy*, 39, 322–340. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-sav> (in Ukrainian).
3. Andrieieva, O., Byshevets, N., Kashuba, V., Hakman, A., & Grygus, I. (2023). Changes in physical activity indicators of Ukrainian students in the conditions of distance education. *Physical Rehabilitation and Recreational Health Technologies*, 8(2), 75–81. [https://doi.org/10.15391/prrht.2023-8\(2\).01](https://doi.org/10.15391/prrht.2023-8(2).01) (in English).
4. Bond, M., Bedenlier, S., Marín, V. I., & Händel, M. (2021). Emergency remote teaching in higher education: Mapping the first global online semester. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18(1), Article 50. <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00282-x> (in English).
5. Budnyk, O., Okliievych, N., Smoliuk, S., Yemchuk, O., & Fomin, K. (2025). Mental health during wartime. The Ukrainian case in the 21st century: On the increase of anxiety among students and teachers. *Health Problems of Civilization*, 19(4), 395–406. <https://doi.org/10.5114/hpc.2024.144677> (in English).
6. Dooris, M., & Doherty, S. (2010). Healthy universities – time for action: A qualitative research study exploring the potential for a national programme. *Health Promotion International*, 25(1), 94–106. <https://doi.org/10.1093/heapro/daq015> (in English).
7. Dyshko, O., Bielikova, N., Tsos, A., & Kosynskyi, E. (2024). The influence of the educational process on the psychological state of students and teachers in physical culture and sports during the war. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 28(3), 102–107. <https://doi.org/10.15391/sns.2024-3.001> (in English).
8. Koval, V., Burlakova, I., Sheviakov, O., & Kondes, T. (2024). Features of psychological education in Ukraine during the war and post-war recovery. *Pedagogy and Education Management Review*, 4(18), 76–86. <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2024-4-76-86> (in English).
9. Oliinyk T., Mishchenko, O., Ievliev, O., Saveliuk, D., & Hubina, S. (2023). Inclusive education in Ukraine: conditions of implementation and challenges. *Cadernos De Educação Tecnologia E Sociedade*, 16(se2), 50–62. <https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.50-62> (in English).

Стаття надійшла до редакції / Received 05.05.2026

Прийнята до друку / Accepted 29.05.2026

Опублікована / Published 20.07.2026